

WIL HET ECHTE SCHAAPJE NU OPSTAAN?

Roeland Sullock Enzlin, Timorstraat 30a, 9715 LG Groningen
Machiel E. Noordeloos, Solingenstraat 12, 2804 XT Gouda

A preliminary key to the species of *Lactarius* section *Albati* is provided.

In 1993 en 1994 werden op twee plaatsen in de provincie Groningen groeiplaatsen ontdekt van *Lactarius albivellus* Romagn., een zeer zeldzame melkzwam die nauw verwant zou zijn met het bekende Schaapje, *Lactarius vellereus*, uit de sectie *Albati* (Bat.) Sing. Ook de waarschijnlijk uit Nederland verdwenen *L. glaucescens* en *L. piperatus* behoren tot de *Albati*-groep.

De vondsten van *L. albivellus* en de taxonomische en nomenclatorische problemen binnen de sectie waren de directe aanleiding om deze sectie aan een kritische blik te onderwerpen als voorbereiding op een revisie van het geslacht *Lactarius* voor de Flora agaricina neerlandica. Als eerste resultaat kwam naar voren dat *L. albivellus* en *L. vellereus*, zoals gedefinieerd door de Finse mycologen Kytövuori en Korhonen, als synoniemen moeten worden beschouwd. Daarmee zijn de problemen binnen deze groep echter nog steeds niet geheel opgehelderd. Er circuleren in Europa nog andere opvattingen van *L. vellereus*. De vraag rijst of *L. bertillonii* ook in Nederland voorkomt. En wat betekenen de vele beschreven variëteiten van *L. vellereus*? Daarom wordt de roep naar vers materiaal steeds groter.

Hieronder wordt een voorlopige sleutel tot de taxa van *Lactarius* sectie *Albati* (Bat.) Sing. gegeven. De tussen haakjes vermelde soorten zijn nog niet met zekerheid uit Nederland bekend. Let er bij het testen van de smaak op dat je de melk afzonderlijk van het vlees proeft!

1. Lamellen (zeer) dicht opeenstaand (*piperatus*-groep), steeloppervlak glad tot donzig, (eind-)cellen van steelbekleding indien aanwezig dunwandig (0,3-1,0 μm)
 2. Melk met KOH onveranderlijk (*piperatus*-complex), vlees al dan niet groen verkleurend
 3. Vlees niet groenig verkleurend, maar witachtig blijvend *L. piperatus*
 3. Vlees groenig verkleurend (*L. spurius* ined.)
 2. Melk met KOH geel tot oranje (*glaucescens*-complex), vlees groen verkleurend
 4. Lamellen (sterk) aflopend, bleek zalmkleurig *L. glaucescens*
 4. Lamellen recht aangehecht (hooguit iets aflopend), wit tot crème (*L. pargamenus*)
1. Lamellen (matig) wijd uiteenstaand tot vrij dicht op elkaar staand (*vellereus*-groep), steeloppervlak fluwelig tot viltig, (eind-)cellen van steelbekleding dikwandig (1,0-3,0 μm), lijkend op cystiden
 5. Melk met KOH onveranderlijk, melk mild, sporen subgloboos (Q = 1,05-1,15) met fijne reticulate ornamentatie *L. vellereus*-complex
 5. Melk met KOH geel tot oranje, sporen (breed) ellipsoïd (Q = 1,15-1,50) met zeer fijne niet reticulate ornamentatie (*L. bertillonii*)

Hierbij willen we dan ook een ieder vragen het komende seizoen materiaal uit Nederland en het buitenland te verzamelen en op te sturen. Bij gedroogd materiaal is het essentieel dat er een beschrijving bij zit en liefst ook een dia waarbij de kenmerken goed zichtbaar zijn. Let vooral ook op de smaak van de melk (los van het vlees!). Mocht verzamelen niet mogelijk zijn, geef dan de vindplaats zo spoedig mogelijk door aan één van ons, dan kunnen we ter plekke gaan kijken.

Als je vers materiaal hebt, kan dit, mits voorzien van vindplaatsgegevens en goed verpakt, **ongefrankeerd** opgestuurd worden naar het Rijksherbarium afd. Mycologie, ter attentie van M.E. Noordeloos, Antwoordnummer 10397, 2300 WB Leiden. Vermeld op de buitenkant: **Spood! Vers materiaal!**. **Bel vantevoren dat het pakje onderweg is, anders loop je kans dat het te lang in de postkamer blijft staan!** Bellen is ook belangrijk om te zien of Chiel wel aanwezig is. In het verzamelseizoen is hij nogal vaak afwezig, en dan kun je het beter aan Roeland melden, of de vondsten zelf beschrijven en drogen. Dank voor de medewerking!

Coolia 38: 116 - 118. 1995.

OECOLOGIE EN VERSPREIDING VAN PHOLIOTA LUCIFERA IN NEDERLAND

Gerrit Keizer, Albrandswaardsedijk 4, 3171 TH Poortugaal

The ecology and distribution of *Pholiota lucifera* (Lasch) Quél. in the Netherlands is presented. Pieces of wood (mainly *Salix*) on muddy clayey soils are most frequently mentioned as substrate, and floodmarks and willow coppices along large rivers as habitat.

In april 1980 ontving ik van Kees Bas een brief over een eerder opgestuurde *Pleurotus*, die eindigde met het P.S.: "Let in de grienden eens op *Pholiota lucifera*! (op stukjes hout in en op modderige bodem)". En zowaar, enkele jaren later vond ik in het vloedmerk langs de Oude Maas in de Johannapolder bij Poortugaal enkele exemplaren van de Fijnschubbige bundelzwam.

Beschrijving

De Fijnschubbige bundelzwam (*Pholiota lucifera* (Lasch) Quél.) is een opvallende, ook macroscopisch goed te onderscheiden soort met een heldergele tot goudgele (lucifera = lichtdragend), naar oranje- tot roestbruin verkleurende hoed en met een bleekgele, aan de basis naar donkerbruin verkleurende steel met een vluchtige, vlokkig-vliezige, gelige afstaande ring. De hoed en het gedeelte van de steel onder de ring zijn met kleine, druppelvormige, aangedrukte, vezelige vlekjes of schubjes bedekt. Moser (1978) heeft de soort zelf kennelijk nooit gezien. Hij beschrijft *Pholiota lucifera* summier als een eventuele "Sammelart" op begraven naald- en loofhout. Tjallingii-Beukers (1987) geeft